

HE 93/2007 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väylämaksulakia. Väylämaksun yksikköhintaa ja enimmäismäärää aluskäynniltä alennettaisiin keskimäärin kymmenellä prosentilla. Alennus kohdennettaisiin kaikille alustyypeille painottaen lievästi kahteen parhaimpaan jääluokkaan kuuluvia aluksia. Lakiin lisättäisiin alusyhdistelmän määritelmä ja tarkentavat

säännökset alusyhdistelmän väylämaksun määräytymisestä.

Esitys liittyy vuoden 2008 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Uusi väylämaksulaki (1122/2005) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Lailla uudistettiin väylämaksun määräytymisperusteita, ja laki saatettiin vastaamaan verolaille asetettavia vaatimuksia.

Väylämaksukertymä oli vuonna 2006 ylikatteellinen ja selvästi korkeampi kuin kahdena edellisenä vuonna. Vuonna 2006 väylämaksua kerättiin 5,2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2004 ja 9,6 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2005. Vuoden 2005 alhaisen väylämaksukertymän voidaan katsoa osittain johtuvan metsäteollisuuden pitkästä työmarkkinaselkkauksesta, jonka vuoksi aluskäyntien määrä väheni. Vuoden 2006 korkean väylämaksukertymän suurin yksittäinen selittävä tekijä on maksullisten aluskäyntien lisääntyminen. Myös väylämaksua maksavien alusten koko on suurentunut.

Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi poistaa väylämaksun ylikatteellisuus. Tavoitteen toteuttaminen edellyttää väylämaksulain muuttamista. Ylikatteellisuus voidaan poistaa

määrittelemällä tavoiteltava väylämaksukertymän taso ja muuttamalla laissa määriteltyjä väylämaksun yksikköhintoja ja enimmäismääriä aluskäynneiltä tätä tasoa vastaavalla tavalla. Tällä tavalla tehtävällä väylämaksun tasokorjauksella ei muutettaisi 1 päivänä tammikuuta 2006 voimaan tulleen väylämaksulain kokonaisuudistuksen yhteydessä määriteltyjä väylämaksun määräytymisperusteita (aluksen käyntikerrat, nettovetoisuus ja jääluokka) eikä matkustaja-alusten ja lastialusten maksujen välistä suhdetta.

Väylämaksutulot tuloutetaan veroluonteisten tulojen momentille 11.19.06, ja ne otetaan huomioon Merenkululaitoksen toimintamenojen mitoituksessa. Väylämaksun kustannusvastaavuus määräytyy väylämaksukertymän sekä Merenkululaitoksen väylämaksulla katettavan toiminnan menojen, korkojen ja poistojen sekä käytettävän korkokannan perusteella.

Vuonna 2006 väylämaksukertymä oli 81,6 miljoonaa euroa ja vuonna 2007 kertymän ennustetaan nousevan 82,5 miljoonaan euroon. Väylämaksulla katettavien Merenkul-

kulaitoksen tehtävien kustannukset olivat 69,7 miljoonaa euroa vuonna 2006, ja vuonna 2007 kustannusten on valtion talousarviossa ennakoitu olevan 70,5 miljoonaa euroa. Väylämaksua kerättäisiin siis vuonna 2007 yli 10 miljoonaa euroa enemmän kuin kustannukset edellyttävät.

Nykyisen väylämaksulain perustelujen (HE 150/2005 vp) mukaan väylämaksu on tarkoitettu mitoittamaan niin, että väylämaksutuloilla katetaan merenkulussa käytettävien julkisten kulkuväylien ja vesiliikenteelle tarpeellisten turvalaitteiden rakentamisesta, ylläpidosta ja hoidosta, alusliikennepalvelusta ja jäänmurtajien avustustoiminnasta valtiolle aiheutuneet kustannukset.

Valtiolle aiheutuvien kustannusten suuruuteen vaikuttavat talven jääolosuhteiden ankaruus, investointien aktivointi ja korkotaso. Tästä syystä kustannuksia on vaikea arvioida tarkasti etukäteen.

Väylämaksukertymään vaikuttavat seikat, liikennemäärä ja aluskanta (nettovetoisuus ja jääluokka), vaihtelevat vuosittain. Väylämaksukertymää ja väylämaksun kustannusvastaavuutta seurataan vuosittain valtion talousarviossa ja ylikatteellisuutta pyritään mahdollisuuksien mukaan välttämään.

Väylämaksulain soveltamisen yhteydessä on havaittu, että alusyhdistelmän väylämaksun määräytymistä koskevissa säännöksissä on tulkinnanvaraisuutta. Tulkintaa on täsmennetty Tullihallituksen antamilla ohjeilla. Tarkentavat säännökset alusyhdistelmän väylämaksun määräytymisestä on tarpeen sisällyttää väylämaksulakiin.

2 Ehdotetut muutokset

Väylämaksulain 2 §:ään ehdotetaan lisättäväksi alusyhdistelmän määritelmä. Alusyhdistelmällä tarkoitettaisiin ilman omaa kuljetuskoneistoa olevan aluksen ja siihen kiinnitetyn työntävän, koneellisen aluksen yhdistelmää, jos alusten muotoilu ja kytkentäjärjestelmät ovat sellaiset, että alusyhdistelmä pystyy toimimaan yhtenä aluksena. Alusyhdistelmä voidaan teknisesti rinnastaa lastialukseen, ja sille voidaan vahvistaa yhteinen jääluokka. Alusyhdistelmän määritelmä vastaa sisällöltään Merenkulkulaitoksen 28 päivänä maaliskuuta 2007 antamien määräysten 7 §:ssä olevaa alusyhdistelmän määritelmää

(määräykset hyväksytyjen luokituslaitosten antamia luokitusmerkintöjä vastaavista suomalaisista jääluokista ja aluksen jääluokan vahvistamista varten tarvittavista tiedoista ja selvityksistä) sekä alusyhdistelmien liikennöintiin liittyvää käytäntöä.

Lain 6 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälässä säädettyjä väylämaksun yksikköhintoja alennettaisiin keskimäärin kymmenellä prosentilla. Alennus kohdennettaisiin kaikille alustypeille painottaen lievästi kahteen parhaimpaan jääluokkaan 1A Super ja 1A kuuluvia aluksia, joiden maksamat väylämaksut ovat lisääntyneet suhteellisesti eniten. Jääluokkiin 1A Super ja 1A kuuluvien alusten yksikköhinta alenisi keskimäärin 11,5 prosentilla ja muihin jääluokkiin kuuluvien alusten keskimäärin 8,5 prosentilla. Jääluokkiin perustuvalla maksulla varmistetaan Suomen olosuhteisiin sopivan, jäissäkulkuminaisuuksiltaan hyvän ja turvallisen tonniston olemassaolo ja turvataan ulkomaankaupan häiriötön toiminta. Ehdotetut uudet yksikköhinnat on laskettu vuoden 2006 aluskäyntien perusteella.

Tavoiteltu väylämaksukertymä vuonna 2008 on noin 75 miljoonaa euroa ja lain 6 §:ssä säädettyjä väylämaksun yksikköhintoja ja 8 §:ssä säädettyjä väylämaksun enimmäismääriä aluskäynneiltä alennettaisiin tätä tasoa vastaavalla tavalla.

Lain 7 §:n 1 momenttiin lisättäisiin säännös alusyhdistelmän nettovetoisuuden määräytymisestä. Väylämaksun määrä lasketaan kertomalla aluksen nettovetoisuus 6 §:ssä säädettyllä yksikköhinnalla. Ehdotetun säännöksen mukaan alusyhdistelmän nettovetoisuutena käytettäisiin siihen kuuluvien alusten yhteenlaskettua nettovetoisuutta. Säännös vastaisi alusyhdistelmien liikennöintiin liittyvää käytäntöä.

Lain 8 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että väylämaksun enimmäismäärää aluskäynniltä alennettaisiin noin kymmenellä prosentilla. Väylämaksun enimmäismäärä aluskäynniltä olisi 100 000 euroa. Matkustaja-aluksen väylämaksun enimmäismäärä aluskäynniltä olisi kuitenkin 30 100 euroa ja risteilyaluksen 41 300 euroa.

Lain 10 §:n 1 momenttiin lisättäisiin säännös alusyhdistelmän väylämaksun vuotuisen enimmäismäärään vaikuttavien maksukertojen määräytymisestä. Alusyhdistelmän mak-

sukerrat laskettaisiin alusyhdistelmään kuuluvan työntävän, koneellisen aluksen käyntikertojen perusteella. Koneellinen, työntävä alus voidaan kiinnittää yhteen tai useampaan ilman omaa kuljetuskoneistoa olevaan alukseen, jolloin kyseessä on 2 §:ssä tarkoitettu yhtenä aluksena toimiva alusyhdistelmä. Alusyhdistelmään kuuluvien ilman omaa kuljetuskoneistoa olevien alusten lukumäärällä ei kuitenkaan olisi vaikutusta alusyhdistelmän maksukertojen määräytymiseen.

3 Esityksen vaikutukset

Väylämaksutulot tuloutetaan veroluonteisten tulojen momentille 11.19.06, ja ne otetaan huomioon Merenkululaitoksen toimintamenojen mitoituksessa. Tuloarvio vuoden 2007 talousarviossa on 75,2 miljoonaa euroa. Momentille arvioidaan kuitenkin kerättävän 82,5 miljoonaa euroa vuonna 2007. Vuoden 2008 talousarvioehdotuksessa tuloarvio olisi 75 miljoonaa euroa. Väylämaksulla rahoitettavan Merenkululaitoksen toiminnan menojen arvioidaan vuoden 2008 talousarvioehdotuksessa olevan 74,3 miljoonaa euroa. Ehdotuksella ei olisi suoranaisia vaikutuksia valtiontalouteen. Väylämaksu on lähtökohtaisesti tarkoitettu käytettäväksi kauppamerenkulun tarpeista aiheutuviin Merenkululaitoksen menoihin.

Ehdotettu lainmuutos johtaisi siihen, että varustamojen maksamat väylämaksut pienenisivät keskimäärin kymmenellä prosentilla. Tämä vaikuttaisi pienentävästi myös yritysten logistisiin kustannuksiin.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Tullihallituksen kanssa.

Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Tullihallituk-

selta, Merenkululaitokselta, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:lta, Suomen Varustamoyhdistys ry:ltä, Ålands Redarförening rf:ltä, Rahtialusyhdistys ry:ltä, Suomen Satamaliitto ry:ltä, Suomen Laivameklariliitto ry:ltä, Satamaoperaattorit ry:ltä, Suomen Laivanpäälystöliitto ry:ltä, Suomen Konepäälystöliitto ry:ltä, Suomen Merimies-Unioni ry:ltä ja Luotsiliitto ry:ltä.

Annetuissa lausunnoissa puollettiin väylämaksun ylikatteellisuuden poistamista. Eräät lausunnonantajat esittivät lisäksi, että ylikatteellisuudesta kertyneet tulot tulisi palauttaa väylämaksua maksaneille tai osoittaa väylien ylläpitoon ja investointeihin. Useat lausunnonantajat puolsivat ylikatteellisuuden poistamista esitetyllä tavalla yksikköhintoja ja väylämaksun enimmäismäärää alentamalla. Varustamoyhdistykset kuitenkin pitivät parempana vaihtoehtona vähentää maksullisten aluskäyntien määrää. Tämä suosisi säännöllisen linjaliikenteen aluksia ja näistä erityisesti matkustaja-aluksia.

Lisäksi lausunnonantajat esittivät eräitä muita muutosehdotuksia nykyiseen väylämaksulakiin.

Esityksen perusteluja on täsmennetty saatujen lausuntojen pohjalta. Väylämaksulakiin tehtäisiin ainoastaan hallitusohjelman mukaisesti ylikatteellisuuden poistava väylämaksun tasokorjaus. Väylämaksun määräytymisperusteita ei muutettaisi.

Esityksen esittelee liikenne- ja viestintäministeriö valtiovarainministeriön suostumuksella.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

väylämaksulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2005 annetun väylämaksulain (1122/2005) 6 §, 7 §:n 1 momentti, 8 § ja 10 §:n 1 momentti sekä
lisätään 2 §:ään uusi 4 a kohta seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4 a) *alusyhdistelmällä* ilman omaa kuljetuskoneistoa olevan aluksen ja siihen kiinnitetyn työntävän, koneellisen aluksen yhdistelmää, jos alusten muotoilu ja kytkentäjärjestelmä ovat sellaiset, että alusyhdistelmä pystyy toimimaan yhtenä aluksena;

6 §

Väylämaksun yksikköhinta

Väylämaksun yksikköhinta lastialuksesta ja matkustaja-aluksesta määräytyy aluksen jääluokan mukaan seuraavasti:

Jääluokka	Lastialus Yksikköhinta (euroa)	Matkustaja-alus Yksikköhinta (euroa)
IA Super	1,185	0,798
IA	2,218	1,572
IB, IC	4,475	2,710
II, III	6,421	4,528

Risteilyaluksen yksikköhinta on 0,970 euroa, suurnopeusaluksen 5,850 euroa ja sellaisen aluksen, jolla ei ole omaa kuljetuskoneistoa, 3,224 euroa.

7 §

Väylämaksun määrä

Lastialuksesta ja matkustaja-aluksesta suoritettava väylämaksu saadaan kertomalla aluksen nettovetoisuus ja 6 §:n 1 momentissa säädetty väylämaksun yksikköhinta keskenään. Jos lastialuksen nettovetoisuus on suurempi kuin 25 000, ylittävä osuus nettovetoisuudesta kerrotaan kuitenkin luvulla, joka on puolet 6 §:n 1 momentissa säädetystä yksikköhinnasta. Alusyhdistelmän nettovetoisuutena käytetään siihen kuuluvien alusten yhteenlaskettua nettovetoisuutta.

8 §

Väylämaksun enimmäismäärä aluskäynniltä

Väylämaksu on enintään 100 000 euroa. Matkustaja-aluksen väylämaksu on kuitenkin enintään 30 100 euroa ja risteilyaluksen väylämaksu enintään 41 300 euroa.

10 §

Väylämaksujen vuotuinen enimmäismäärä ja lisämaksu

Kun matkustaja-aluksesta tai suurnopeusaluksesta on suoritettu 30 väylämaksua ja lastialuksesta 10 väylämaksua, alus on vapautettu saman kalenterivuoden aikana

enemmistä väylämaksuista. Alusyhdistelmän maksukerrat lasketaan alusyhdistelmään kuuluvan työntävän, koneellisen aluksen käyntikertojen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenneministeri *Anu Vehviläinen*

Laki**väylämaksulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2005 annetun väylämaksulain (1122/2005) 6 §, 7 §:n 1 momentti, 8 § ja 10 §:n 1 momentti sekä
lisätään 2 §:ään uusi 4 a kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Määritelmät**Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

4 a) *alusyhdistelmällä* ilman omaa kuljetuskoneistoa olevan aluksen ja siihen kiinnitetyn työntävän, koneellisen aluksen yhdistelmää, jos alusten muotoilu ja kytkentäjärjestelmä ovat sellaiset, että alusyhdistelmä pystyy toimimaan yhtenä aluksena;

6 §

6 §

*Väylämaksun yksikköhinta**Väylämaksun yksikköhinta*

Väylämaksun yksikköhinta lastialuksesta ja matkustaja-aluksesta määräytyy aluksen jääluokan mukaan seuraavasti:

Väylämaksun yksikköhinta lastialuksesta ja matkustaja-aluksesta määräytyy aluksen jääluokan mukaan seuraavasti:

Jääluokka	Lastialus Yksikköhinta (euroa)	Matkustaja-alus Yksikköhinta (euroa)
IA Super	1,340	0,902
IA	2,500	1,776
IB, IC	4,885	2,959
II, III	7,100	5,048

Jääluokka	Lastialus Yksikköhinta (euroa)	Matkustaja-alus Yksikköhinta (euroa)
IA Super	1,185	0,798
I A	2,218	1,572
IB, IC	4,475	2,710
II, III	6,421	4,528

Risteilyaluksen yksikköhinta on 1,060 euroa, suurnopeusaluksen *yksikköhinta on* 6,404 euroa ja sellaisen aluksen, jolla ei ole omaa kuljetuskoneistoa, *yksikköhinta on* 3,559 euroa.

Risteilyaluksen yksikköhinta on *0,970* euroa, suurnopeusaluksen *5,850* euroa ja sellaisen aluksen, jolla ei ole omaa kuljetuskoneistoa, *3,224* euroa.

7 §

Väylämaksun määrä

Lastialuksesta ja matkustaja-aluksesta suoritettava väylämaksu saadaan kertomalla aluksen nettovetoisuus ja 6 §:n 1 momentissa säädetty väylämaksun yksikköhinta keskenään. Jos lastialuksen nettovetoisuus on suurempi kuin 25 000, ylittävä osuus nettovetoisuudesta kerrotaan kuitenkin luvulla, joka on puolet 6 §:n 1 momentissa säädetystä yksikköhinnasta.

7 §

Väylämaksun määrä

Lastialuksesta ja matkustaja-aluksesta suoritettava väylämaksu saadaan kertomalla aluksen nettovetoisuus ja 6 §:n 1 momentissa säädetty väylämaksun yksikköhinta keskenään. Jos lastialuksen nettovetoisuus on suurempi kuin 25 000, ylittävä osuus nettovetoisuudesta kerrotaan kuitenkin luvulla, joka on puolet 6 §:n 1 momentissa säädetystä yksikköhinnasta. *Alusyhdistelmän nettovetoisuutena käytetään siihen kuuluvien alusten yhteenlaskettua nettovetoisuutta.*

8 §

Väylämaksun enimmäismäärä aluskäynniltä

Väylämaksu on enintään 109 000 euroa. Matkustaja-aluksen väylämaksu on kuitenkin enintään 34 000 euroa ja risteilyaluksen väylämaksu on enintään 45 000 euroa.

8 §

Väylämaksun enimmäismäärä aluskäynniltä

Väylämaksu on enintään 100 000 euroa. Matkustaja-aluksen väylämaksu on kuitenkin enintään 30 100 euroa ja risteilyaluksen väylämaksu enintään 41 300 euroa.

10 §

Väylämaksujen vuotuinen enimmäismäärä ja lisämaksu

Kun matkustaja-aluksesta tai suurnopeus-aluksesta on suoritettu 30 väylämaksua ja lastialuksesta 10 väylämaksua, alus on vapautettu saman kalenterivuoden aikana enemmistä väylämaksuista.

10 §

Väylämaksujen vuotuinen enimmäismäärä ja lisämaksu

Kun matkustaja-aluksesta tai suurnopeus-aluksesta on suoritettu 30 väylämaksua ja lastialuksesta 10 väylämaksua, alus on vapautettu saman kalenterivuoden aikana enemmistä väylämaksuista. *Alusyhdistelmän maksukerrat lasketaan alusyhdistelmään kuuluvan työntävän, koneellisen aluksen käyntikertojen perusteella.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.*